e-ISSN 3060-5059
DOI: 10.67227

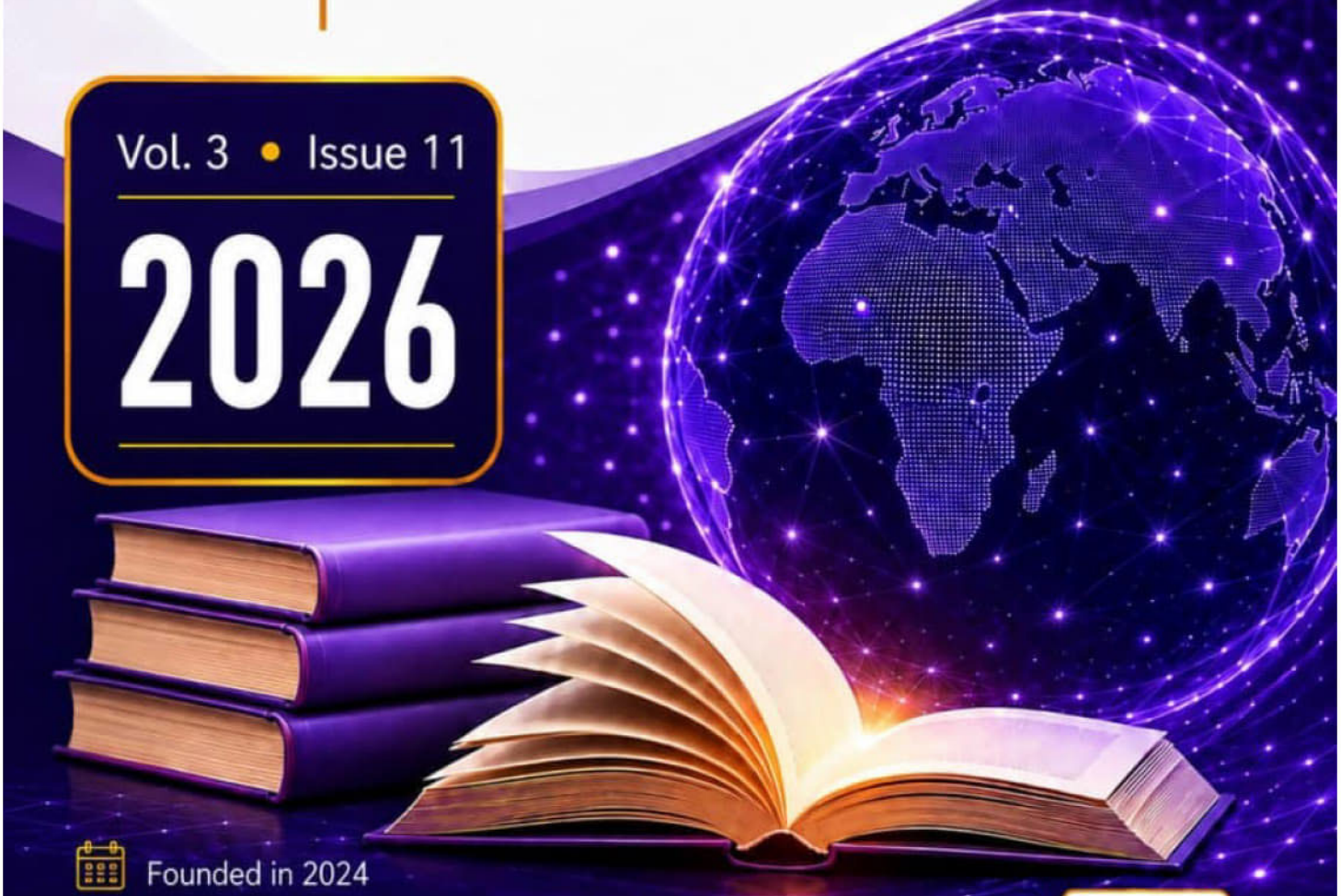
IJTIMOIY-GUMANITAR SOHADA ILMIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR

ILMIY METODIK JURNAL

Scientific and Innovative Research in Social and Humanitarian Studies

Vol. 3 • Issue 11

2026

Founded in 2024

publishscience.uz | publish_science_journal@mail.ru

PEER REVIEWED • OPEN ACCESS

ISSN 3060-5059 (Online)
Article / Original paper https://doi.org/10.67227/7g25xs74

PARTISIPATIV BOSHQARUV KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHGA QARATILGAN TRENING DASTURINING EMPIRIK SAMARADORLIGI TAHLILI

Ibragimova Nasiba Muminovna
Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti, mustaqil izlanuvchi.
e-mail: muminovna83@mail.ru **ORCID**: https://orcid.org/0000-0002-3234-1948

Annotatsiya.
Maqolada talabalarda partisipativ boshqaruv kompetensiyasini rivojlantirishga qaratilgan trening dasturining empirik samaradorligi tahlil qilinadi. Tadqiqotda 300 nafar talaba nazorat (n = 190) va tajriba (n = 110) guruhlariga ajratilib, partisipativ qaror qabul qilishga moyillik hamda emotsional intellekt ko‘rsatkichlari baholandi. Natijalarda tajriba guruhida boshqaruv tasavvurlari, emotsional boshqaruv va empatiya ko‘rsatkichlari bo‘yicha statistik jihatdan ahamiyatli farqlar aniqlangani trening dasturining hamkorlikka asoslangan boshqaruv ko‘nikmalarini rivojlantirishdagi ahamiyatini ko‘rsatadi.

Kalit so‘zlar: partisipativ boshqaruv, boshqaruv kompetensiyasi, trening dasturi, empirik samaradorlik, qaror qabul qilish, emotsional intellekt, emotsional boshqaruv, empatiya, talabalar.

АНАЛИЗ ЭМПИРИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ ТРЕНИНГОВОЙ ПРОГРАММЫ, НАПРАВЛЕННОЙ НА РАЗВИТИЕ КОМПЕТЕНЦИИ ПАРТИСИПАТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ

Ибрагимова Насиба Муминовна
Ургенчский государственный университет имени Абу Райхана Беруни, независимый исследователь.

Аннотация.
В статье анализируется эмпирическая эффективность тренинговой программы, направленной на развитие компетенции партисипативного управления у студентов. В исследовании приняли участие 300 студентов, распределённых на контрольную (n = 190) и экспериментальную (n = 110) группы. Оценивались склонность к партисипативному принятию решений и показатели эмоционального интеллекта. Результаты исследования выявили статистически значимые различия в экспериментальной группе по показателям представлений об управлении, эмоциональной регуляции и эмпатии, что свидетельствует о значимости тренинговой программы для развития навыков управления, основанного на сотрудничестве.

Ключевые слова: партисипативное управление, управленческая компетенция, тренинговая программа, эмпирическая эффективность, принятие решений, эмоциональный интеллект, эмоциональная регуляция, эмпатия, студенты.

ANALYSIS OF THE EMPIRICAL EFFECTIVENESS OF A TRAINING PROGRAM AIMED AT DEVELOPING PARTICIPATIVE MANAGEMENT COMPETENCE

Ibragimova Nasiba Muminovna
Urgench State University named after Abu Rayhan Beruni, Independent Researcher.

Abstract.
The article analyzes the empirical effectiveness of a training program aimed at developing participative management competence among students. The study involved 300 students divided into a control group (n = 190) and an experimental group (n = 110). The participants' inclination toward participative decision-making and their emotional intelligence indicators were assessed. The findings revealed statistically significant differences in the experimental group in terms of perceptions of management, emotional regulation, and empathy, highlighting the importance of the training program in developing collaborative management skills.

Keywords: participative management, management competence, training program, empirical effectiveness, decision-making, emotional intelligence, emotional regulation, empathy, students.

Kirish. Bugungi globallashuv, raqamli transformatsiya hamda ijtimoiy munosabatlarning jadallashuvi sharoitida oliy ta’lim tizimining ustuvor vazifalaridan biri nafaqat nazariy bilimlarga ega bo‘lgan, balki jamoada samarali hamkorlik qiladigan, muammolarni birgalikda tahlil etib, mas’uliyatni o‘z zimmasiga oladigan va umumiy maqsadlarga erishishda faol ishtirok etadigan raqobatbardosh kadrlarni tayyorlashdan iboratdir. Shu bois zamonaviy ta’lim paradigmasida avtoritar usullardan voz kechilib, sheriklik hamda jamoaviy ishtirokka asoslangan partisipativ boshqaruv yondashuviga

bo‘lgan ehtiyoj ortib bormoqda. Zotan, partisipativ boshqaruv kompetensiyasi talabalarning kelgusidagi kasbiy va ijtimoiy faoliyatida jamoaviy muhokamalarda faol qatnashish, qarorlar uchun mas’uliyatni teng bo‘lishish hamda muqobil yechimlarni xolis baholash imkonini beruvchi muhim psixologik-pedagogik fenomendir.

Mamlakatimizda ta’lim sifatini oshirish va yoshlarning intellektual hamda tashkiliy salohiyatini yuksaltirish bo‘yicha izchil davlat siyosati olib borilmoqda. Xususan, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Oliy ta’lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi” to‘g‘risidagi PF–5847-son Farmoni [1], “2022–2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi” to‘g‘risidagi PF–60-son Farmoni [2] hamda “O‘zbekiston — 2030” strategiyasi to‘g‘risidagi PF–158-son Farmoni [3] doirasida inson kapitalini rivojlantirish va ta’lim oluvchilarning ijtimoiy-siyosiy faolligini oshirish ustuvor vazifa sifatida belgilandi. Shuningdek, ta’lim samaradorligini oshirishga qaratilgan PQ–152-son qaror va Vazirlar Mahkamasining 2026-yil 28-yanvardagi 34-son qarori yoshlarda mas’uliyat, hamkorlik va jamoaviy faoliyat madaniyatini shakllantirish uchun zarur normativ-huquqiy poydevorni yaratdi.

Biroq partisipativ boshqaruv kompetensiyasi o‘z-o‘zidan shakllanmaydi, aksincha, u shaxsning motivatsion-irodaviy, kognitiv, kommunikativ hamda refleksiv xususiyatlari bilan uzviy bog‘liq bo‘lib, maqsadli tashkil etilgan amaliy-tajribaviy ta’lim muhitini talab qiladi. Shu sababli oliy ta’lim amaliyotida interaktiv usullarga — rolli o‘yinlar, jamoaviy muhokamalar va refleksiv topshiriqlarga asoslangan psixologik trening dasturlarini joriy etish hamda ularning empirik samaradorligini psixodiagnostik ko‘rsatkichlar va tajriba-nazorat guruhlari dinamikasi orqali baholash alohida ilmiy-amaliy ahamiyatga ega.

Shulardan kelib chiqqan holda, maqolaning maqsadi — talabalarda partisipativ boshqaruv kompetensiyasini rivojlantirishga qaratilgan trening dasturining empirik samaradorligini aniqlash hamda trening natijasida o‘rganilayotgan psixologik ko‘rsatkichlarda yuzaga kelgan o‘zgarishlarni ilmiy tahlil qilishdan iborat.

ADABIYOTLAR TAHLILI

“Partisipativ boshqaruv kompetensiyasini rivojlantirishga qaratilgan trening dasturining empirik samaradorligi tahlili” mavzusini nazariy jihatdan asoslash boshqaruv psixologiyasi, liderlik, qaror qabul qilish hamda hamkorlikda ta’lim olish konsepsiyalariga tayanadi. Ushbu yo‘nalishda partisipativ boshqaruvning mohiyati xorijiy, MDH va milliy olimlarning ilmiy qarashlari asosida qiyosiy tahlil qilindi.

Xususan, xorijiy tadqiqotlarda V. Vrum va F. Yettonning qaror qabul qilish modeli, D. Makgregorning Y nazariyasi hamda K. Levinning guruh dinamikasi konsepsiyasi talabalarni jamoaviy muhokama, tashabbuskorlik va qarorlar ijrosiga jalb etishning metodologik zaminini yaratadi [10; 12; 17]. Bunga parallel ravishda, A. Banduraning o‘z samaradorligiga ishonch nazariyasi hamda E. Desi va R. Rayanning o‘zini o‘zi belgilash nazariyasi talabalarning jamoat oldida o‘z fikrini erkin bildirishidagi ichki motivatsiyasi hamda avtonomligini psixologik jihatdan izohlaydi [5; 6].

O‘z navbatida, MDH olimlaridan G. Andreyeva (ijtimoiy idrok), B. Parigin va V. Myasishchev (munosabatlar psixologiyasi) hamda L. Vigotskiyning madaniy-tarixiy yondashuvga oid ishlari partisipativlikni o‘zaro ta’sir, muloqot va amaliy hamkorlik mahsuli sifatida talqin etadi [4; 11; 14]. Shu bilan birga, T. Kornilovaning noaniqlik sharoitida qaror qabul qilish borasidagi tadqiqotlari trening jarayonida kognitiv va regulyativ ko‘nikmalarni birdek rivojlantirish zarurligini ko‘rsatadi [9].

Milliy ta’lim makonida esa U. Yakubov va Sh. Aripova boshqaruv kompetensiyasini amaliy faoliyat va individual yondashuv orqali rivojlantirish g‘oyasini ilgari sursa [18], A. Turemuratova guruhiy treninglar vositasida hamkorlikni oshirishni [16], E. Iskandarov esa o‘zini o‘zi boshqarish omillarini asoslab bergan [8]. Umumlashtirganda, mazkur nazariy-metodologik yondashuvlarning o‘zaro integratsiyasi talabalarda partisipativ boshqaruv kompetensiyasini rivojlantirishga mo‘ljallangan trening dasturining tarkibiy tuzilmasini shakllantirish hamda uning empirik samaradorligini baholash uchun puxta ilmiy poydevor bo‘lib xizmat qiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot tizimli, kompetensiyaviy va faoliyatga yo‘naltirilgan yondashuvlar asosida tashkil etildi. Unda jami 300 nafar talaba ishtirok etib, nazorat guruhi (n = 190) va tajriba guruhi (n = 110) shakllantirildi. Ma’lumotlarni to‘plashda J. A. Parnell va E. D. Bellning partisipativ qaror qabul qilishga moyillik shkalasi [14] hamda N. Hallning emotsional intellektni baholash metodikasidan foydalanildi [15]. Natijalar Mann–Uitni U mezoni yordamida tahlil qilinib, statistik ahamiyatlilik $p < 0,05$ darajasida baholandi. Trening samaradorligini aniqlashda guruhlar ko‘rsatkichlari qiyoslandi.

NATIJALAR TAHLILI VA MUHOKAMA

Talabalarda partisipativ boshqaruv kompetensiyasini rivojlantirishga qaratilgan trening dasturining samaradorligini baholashda, avvalo, ularning jamoaviy qaror qabul qilishga moyilligi, boshqaruv jarayoniga munosabati va emotsional-psixologik imkoniyatlarini o‘rganish muhim ahamiyat kasb etadi. Chunki partisipativ boshqaruv faqatgina qaror qabul qilish jarayonida ishtirok etish bilan cheklanmay, balki jamoa a’zolarining fikrlarini hisobga olish, o‘zaro hamkorlik qilish, mas’uliyatni taqsimlash va umumiy maqsadlarga erishish yo‘lida faol pozitsiyani egallashni ham nazarda tutadi.

Shu nuqtayi nazardan, tadqiqotning empirik bosqichida partisipativ qaror qabul qilishga moyillik hamda emotsional intellekt ko‘rsatkichlari tahlil qilindi. Olingan natijalar talabalarning partisipativ boshqaruv kompetensiyasiga aloqador psixologik xususiyatlarini aniqlash va trening dasturining rivojlantiruvchi imkoniyatlarini baholashga xizmat qiladi.

Partisipativ boshqaruv kompetensiyasining muhim tarkibiy jihatlaridan biri — talabaning jamoaviy qarorlar ishlab chiqish va ularni amalga oshirish jarayonida faol ishtirok etishga tayyorligidir. Ushbu xususiyatni o‘rganish maqsadida J. A. Parnell va E. D. Bellning partisipativ qaror qabul qilishga moyillik shkalasi natijalari tahlil qilindi [14]. Mazkur metodika doirasida tashkiliy samaradorlik va boshqaruv tasavvurlari ko‘rsatkichlariga alohida e’tibor qaratildi (1-jadval).

ISSN 3060-5059 (Online)

1-jadval.

J.A. Parnell va E.D.Bell tomonidan ishlab chiqilgan "Partisipativ qaror qabul qilishga moyillik shkalasi" orqali olingan tajriba va nazorat guruhlari natijalar tahlili (n=300)

№	Ko'rsatkichlar	Guruhlar	N	O'rtacha rang	U	p
1	Tashkiliy samaradorlik	Nazorat guruhi (n=190)	190	52,56	-7,088	0,020*
		Tajriba guruhi (n=110)	110	68,85		
		Jami:	300			
2	Boshqaruv tasavvurlari	Nazorat guruhi (n=190)	190	59,61	-9,061	0,001**
		Tajriba guruhi (n=110)	110	87,10		
		Jami:	300			

Izoh: **p<0,01; *p<0,05.

Tashkiliy samaradorlik omili. Ushbu omil talabaning jamoaviy faoliyatni tashkil etish, umumiy maqsadga erishishga o'z hissasini qo'shish va boshqaruv jarayonidagi hamkorlikning ahamiyatini anglash xususiyatlari bilan bog'liq. Tadqiqot jadvalida tajriba guruhining o'rtacha rang ko'rsatkichi nazorat guruhinikidan yuqori ekanligi qayd etilgan. Agar statistik tahlilda ko'rsatilgan p = 0,020 qiymati to'g'ri hisoblangan bo'lsa, guruhlar o'rtasidagi farq p < 0,05 darajasida statistik jihatdan ahamiyatli hisoblanadi.

Psixologik jihatdan bunday natija tajriba guruhidagi talabalarda jamoaviy faoliyat va tashkiliy hamkorlikka ijobiy munosabat kuchliroq bo'lishi mumkinligini ko'rsatadi. Partisipativ boshqaruv sharoitida talaba o'z fikrini bildirish, boshqalarning takliflarini tinglash, umumiy maqsadlarni kelishib belgilash va qarorlarning bajarilishida mas'uliyatni his etish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bunday ko'nikmalarni rivojlantirishda guruhiy muhokamalar, rolli vaziyatlar va muammoli topshiriqlar muhim o'rin tutishi mumkin.

Boshqaruv tasavvurlari omili. Ushbu ko'rsatkich talabalarning boshqaruv jarayoni, qaror qabul qilishda ishtirok etish, vakolat va mas'uliyatni taqsimlash hamda jamoa a'zolarining fikrlarini inobatga olish haqidagi tasavvurlarini ifodalaydi. Jadvalda tajriba guruhining o'rtacha rang ko'rsatkichi yuqoriroq bo'lib, p = 0,001 qiymati qayd etilgan. Ushbu p qiymati tasdiqlansa, guruhlar o'rtasidagi farq statistik jihatdan ahamiyatli hisoblanadi.

Natijani psixologik nuqtayi nazardan talqin qilganda, tajriba guruhidagi talabalar boshqaruvni faqat rahbarning yakka tartibdagi faoliyati sifatida emas, balki o'zaro hamkorlik, fikr almashish va umumiy mas'uliyatga asoslangan jarayon sifatida qabul qilishga ko'proq moyil bo'lishi mumkin. Bunday tasavvur partisipativ boshqaruv kompetensiyasining kognitiv tarkibiy qismi bilan bog'liq, chunki shaxsning boshqaruv haqidagi qarashlari uning real vaziyatlarda qanday ishtirok etishiga ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Partisipativ boshqaruv kompetensiyasining rivojlanishi nafaqat tashkiliy bilimlar va qaror qabul qilishga moyillikka, balki shaxsning o'z emotsiyalarini anglash, hissiy holatini boshqarish, faoliyatga ichki motivatsiya bilan yondashish va boshqa insonlarning kechinmalarini tushunish qobiliyatlariga ham bog'liq. Shu sababli tadqiqotda N. Hall metodikasi asosida emotsional intellektning hissiy ong, hissiy boshqaruv, motivatsiya va empatiya ko'rsatkichlari alohida tahlil qilindi (2-jadval).

1-jadval.

N.Hallnin "Emotsional intellektni baholash metodikasi (EI)" orqali olingan tajriba va nazorat guruhlari natijalar tahlili (n=300)

№	Ko'rsatkichlar	Guruhlar	N	O'rtacha rang	U	p
1	Hissiy ong	Nazorat guruhi (n=190)	190	60,01	-7,455	0,013*
		Tajriba guruhi (n=110)	110	71,42		
		Jami:	300			
2	Hissiy boshqaruv	Nazorat guruhi (n=190)	190	63,12	-8,718	0,002**
		Tajriba guruhi (n=110)	110	83,55		
		Jami:	300			
3	Motivatsiya	Nazorat guruhi (n=190)	190	56,85	-6,996	0,037*
		Tajriba guruhi (n=110)	110	71,44		
		Jami:	300			
4	Empatiya	Nazorat guruhi (n=190)	190	64,63	-9,465	0,001*
		Tajriba guruhi (n=110)	110	88,21		
		Jami:	300			

Izoh: **p<0,01; *p<0,05.

Hissiy ong omili. Hissiy ong shaxsning o'z emotsional holatini anglash, kechinmalarini farqlash va ularning xatti-harakatlariga ta'sirini tushunish qobiliyatini ifodalaydi. Jadvalda tajriba guruhining o'rtacha rang ko'rsatkichi nazorat guruhinikidan yuqori ekani va p = 0,013 qiymati keltirilgan. Ushbu natija tasdiqlansa, guruhlar o'rtasidagi farq p < 0,05 darajasida statistik jihatdan ahamiyatli hisoblanadi.

Partisipativ boshqaruv jarayonida hissiy ong muhim ahamiyatga ega, chunki jamoaviy muhokamalar davomida talaba o'z munosabatini anglay olishi, hissiy reaksiyalarini vaziyatga mos baholashi va fikrini konstruktiv tarzda

ISSN 3060-5059 (Online)

ifodalashi kerak. O‘z hissiyotlarini anglash boshqa ishtirokchilarning fikrlariga nisbatan keskin yoki shoshilinch munosabat bildirishning oldini olishga yordam berishi mumkin. Shu jihatdan, hissiy ongning rivojlanganligi muloqot madaniyati va o‘zaro hamkorlikni qo‘llab-quvvatlovchi psixologik resurs sifatida qaraladi.

Hissiy boshqaruv omili. Hissiy boshqaruv shaxsning emotsional reaksiyalarini nazorat qilish, murakkab vaziyatlarda o‘zini tuta bilish va hissiyotlar ta’sirida shoshilinch qarorlar qabul qilish ehtimolini kamaytirish bilan bog‘liq. Jadvalda tajriba guruhining o‘rtacha rang ko‘rsatkichi yuqoriroq bo‘lib, p = 0,002 qiymati qayd etilgan. Agar hisob-kitoblar to‘g‘ri bo‘lsa, bu farq p < 0,01 darajasida statistik jihatdan ahamiyatli hisoblanadi.

Partisipativ boshqaruvda turli fikrlar, manfaatlar va qarashlarning to‘qnashuvi tabiiy holatdir. Bunday vaziyatlarda hissiy boshqaruv talabaning munozarani shaxsiy nizoga aylantirmasdan, muammoning mazmuniga e’tibor qaratishiga yordam beradi. Shuningdek, o‘z hissiyotlarini boshqara oladigan talaba tanqidni qabul qilish, murosaga kelish va jamoaviy qarorlarni muhokama qilishda vazminroq pozitsiyani egallashi mumkin.

Motivatsiya omili. Motivatsiya talabaning maqsad sari intilishi, vazifalarni bajarishga ichki rag‘bat topishi va qiyinchiliklarga qaramay, faoliyatni davom ettirishga tayyorligi bilan tavsiflanadi. Jadvalda tajriba guruhining o‘rtacha rang ko‘rsatkichi yuqoriroq ekani hamda p = 0,037 qiymati qayd etilgan. Agar p qiymati to‘g‘ri hisoblangan bo‘lsa, ushbu ko‘rsatkich guruhlar o‘rtasidagi farqning p < 0,05 darajasida statistik jihatdan ahamiyatli ekanini anglatadi.

Partisipativ boshqaruvda motivatsiya talabaning jamoaviy vazifalarda faol qatnashishi, takliflar berishi va umumiy natijaga erishish uchun mas’uliyatni o‘z zimmasiga olishida namoyon bo‘lishi mumkin. Ichki motivatsiyasi yuqori bo‘lgan talaba qaror qabul qilish jarayonida faqat topshiriqni bajarish bilan cheklanmay, muammoni hal etishning muqobil yo‘llarini izlashga va o‘z tashabbusini namoyon etishga intilishi mumkin.

Empatiya omili. Empatiya boshqa insonlarning hissiy holatini tushunish, ularning nuqtayi nazarini hisobga olish va vaziyatga ularning pozitsiyasidan qaray olish qobiliyatini ifodalaydi. Jadvalda tajriba guruhining o‘rtacha rang ko‘rsatkichi nazorat guruhinikidan yuqori bo‘lib, p = 0,001 qiymati keltirilgan. Ushbu natija statistik jihatdan tasdiqlansa, guruhlar o‘rtasidagi farq p < 0,01 darajasida ahamiyatli hisoblanadi.

Empatiya partisipativ boshqaruvda alohida ahamiyatga ega, chunki jamoaviy qarorlar turli ehtiyojlar, manfaatlar va qarashlarni muvofiqlashtirishni talab qiladi. Boshqalarning nuqtayi nazarini tushunish talabaning sheriklarini tinglashiga, fikrlar xilma-xilligini qabul qilishiga va nizolarni konstruktiv hal etishiga yordam berishi mumkin. Shu sababli empatiya jamoada ishonchli munosabatlarni shakllantirish va hamkorlikka asoslangan qarorlar ishlab chiqish uchun muhim psixologik omil sifatida qaraladi.

Umuman olganda, emotsional intellektning ko‘rib chiqilgan tarkibiy qismlari partisipativ boshqaruv uchun ahamiyatli psixologik resurslarni tavsiflaydi. Hissiy ong o‘z kechinmalarini anglashga, hissiy boshqaruv reaksiyalarni nazorat qilishga, motivatsiya faol ishtirok etishga, empatiya esa boshqa ishtirokchilarning pozitsiyasini tushunishga yordam berishi mumkin. Shu jihatdan, trening dasturida mazkur xususiyatlarni rivojlantirishga qaratilgan mashqlar, vaziyatli topshiriqlar va guruhiy muhokamalardan foydalanish nazariy jihatdan asosli hisoblanadi.

XULOSA

Nazariy va empirik tahlillar talabalarda partisipativ boshqaruv kompetensiyasini rivojlantirish motivatsion, kognitiv, kommunikativ va refleksiv-regulyativ omillarning o‘zaro uzviyligiga tayanadigan ko‘p komponentli jarayon ekanini ko‘rsatdi. Jumladan, tadqiqotning empirik natijalari tajriba guruhida tashkiliy samaradorlik va boshqaruv tasavvurlari ko‘rsatkichlarining ustunligi talabalarning jamoaviy faoliyat, mas’uliyatni taqsimlash hamda birgalikda qarorlar ishlab chiqishga amaliy tayyorligini tasdiqlashini ko‘rsatdi. Shu bilan birga, hissiy ong, hissiy boshqaruv, motivatsiya va empatiyani o‘z ichiga olgan emotsional intellekt omillari partisipativ boshqaruvda muhim psixologik resurs bo‘lib xizmat qiladi hamda muloqot madaniyati, vazminlik va konstruktiv hamkorlikni ta’minlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining «O‘zbekiston Respublikasi oliy ta’lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida»gi Farmoni. – 2019-yil 8-oktabr, PF-5847-son.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining «2022–2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida»gi Farmoni. – 2022-yil 28-yanvar, PF-60-son.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining «O‘zbekiston – 2030» strategiyasi to‘g‘risida»gi Farmoni. – 2023-yil 11-sentabr, PF-158-son. – Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi.
4. Андреева Г. М. Социальная психология. – Москва: Аспект Пресс, 2001.
5. Bandura A. Self-Efficacy: The Exercise of Control. – New York: W. H. Freeman and Company, 1997. – 604 p.
6. Deci E. L., Ryan R. M. Intrinsic Motivation and Self-Determination in Human Behavior. – New York: Plenum Press, 1985. – DOI: https://doi.org/10.1007/978-1-4899-2271-7.
7. Фетискин Н. П., Козлов В. В., Мануйлов Г. М. Социально-психологическая диагностика развития личности и малых групп. – Москва: Институт психотерапии, 2002.
8. Iskandarov E. G‘. The Process of Self-Management as a Psychological Issue // Oriental Renaissance: Innovative, Educational, Natural and Social Sciences. – 2025. – Vol. 5, № 3. – P. 445–449.
9. Корнилова Т. В. Психология риска и принятия решений: учебное пособие. – Москва: Аспект Пресс, 2003. – 286 с.
10. Lewin K. Field Theory in Social Science: Selected Theoretical Papers / ed. by D. Cartwright. – New York: Harper & Brothers, 1951.
11. Мясищев В. Н. Психология отношений: избранные психологические труды / под ред. А. А. Бодалева. – Москва; Воронеж: Институт практической психологии; МОДЭК, 1995.
12. McGregor D. The Human Side of Enterprise. – New York: McGraw-Hill, 1960.

13. Парыгин Б. Д. Основы социально-психологической теории. – Москва: Мысль, 1971.
14. Parnell J. A., Bell E. D. The Propensity for Participative Decision Making Scale: A Measure of Managerial Propensity for Participative Decision Making // Administration & Society. – 1994. – Vol. 25, № 4. – P. 518–530. – DOI: https://doi.org/10.1177/009539979402500406.
15. Schutte N. S., Malouff J. M., Hall L. E., Haggerty D. J., Cooper J. T., Golden C. J., Dornheim L. Development and Validation of a Measure of Emotional Intelligence // Personality and Individual Differences. – 1998. – Vol. 25, № 2. – P. 167–177. – DOI: https://doi.org/10.1016/S0191-8869(98)00001-4.
16. Turemuratova A. B., Utambetov A. G., Seytimov R. U. Psixologik trening asoslari tushunchasi va talabalarning kollaborativ ko‘nikmalarini oshiruvchi psixologik treninglar. – 2025. – B. 135–141. – DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.15204071.
17. Vroom V. H., Yetton P. W. Leadership and Decision-Making. – Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, 1973.
18. Yakubov U. Talabalarning boshqaruv kompetensiyasini rivojlantirish imkoniyatlari // O‘zMU xabarlari (News of the NUUz). – 2024. – № 1/1.4. – B. 257–261. – DOI: https://doi.org/10.69617/uzmu.v1i1.4.2073.